

Komandi partur

Í komandi tveimum pørtum verður greitt frá nýggjum kanningum, sum vátta niðurstøðuna í bókini um Dollan, Daniel J. Danielsen, at hann hevði ein avgerandi leiklut í, at belgiski kongurin Leopold 2 varð koppaður sum “eigari” av

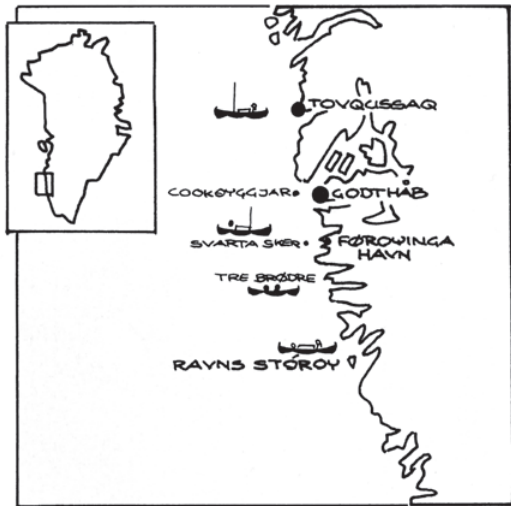
Congo í 1908. Eisini verður víst á, hvussu henda søgan hevur verið burturtøgd.

Tey sum hava áhuga fyri upprunagreinini, sum er á enskum, kunnu siga mær frá á telduposti

Óli Jacobsen
oijacobsen@olivant.fo

Manningin á Skarstein lat illa at viðferðini í Nuuk/Godthaab

Hetta kortið hjá Anker Eli Petersen í Teir tóku Land visir Nuuk og Nuukfjørðin, har hesar hendingar við Skarstein fóru fram.

mannavitjanina í 1928, tá hann bannaði Havnar Býráð at flagga fyri gestunum við norskum flaggi, so tað mátti bindast og neglast at stongini til skomm fyri danska embætisvaldið. Swane tyktist ikki at vera batnaður síðani tá.

Greinin í Tingakrossi varð skrivað av Poul F. Joensen, og tað er neyvan nakað at ivast, at tað var gjørt ivaleysa nógv av. Samb. konu skiparan hevði hann eisini sagt, at nú ráddi um at sverta danir mest møguligt. Tað eru eisini nógvar ósakligar vendingar í hesi skrivning, sum lættliga kundu øsa lesarar, sum t.d. at eingin danskur hundur hevði skoytt um matin, menninir fingi!

Skiparin hevði tó upprunaliga váttað, at tað var nakað um tað, sum varð ført fram.

Onkrir leysir endar hava verið, og stjórin fyri grønlandsstýrinum Daugaard Jensen vísti eisini ákær-unum í hesum máli aftur.

Men hetta blíðkað ikki Tingakross, sum nýtti høvið til at greiða frá øðrum donskum syndum móti føroyingum í Grønlandi.

Eitt dømi var skonnartin Sanna úr Vági, sum hevði fingið motor-skaða. Tveir boltar vóru brotnaðir í motorinum. Hetta kundi ein jarn-smiður greiða eftir eini løtu. Teir fóru inn til Holsteinsborg, men máttu ikki seta sín fót á land vegna barnalammilsi, sum gekk har.

Teir tosaðu so frá báti við smið-in, og hann lovaði at hava bolt-arnar klárar til kl. 9 um morg-unin eftir. Um hetta mundi fór maskinmaðurin á Sannu inn móti lendingini og smiðurin stóð klárur fyri honum. Men nú kom koloni-stjórin upp í leikin. Hann hevði noktað smiðinum at gera boltarnar, so her var einki at gera.

Tískil máttu teir í bestu fiskitíð fara heilt suður móti Føroyinga-havnina 200 fjórðingar burtur at fáa hetta gjørt, og kundi kostað teimum nógv í mistum fiskiskapi. Men tíbetur hittu teir eitt føroyskt skip, sum fekk hjálpt teimum, og hetta avmarkaði missin.

Í sambandi við røðina við Alfred Haraldsen varð prentað ein mynd av klippfiskaarbeiði í Elduvík við nøvnum á teimum á myndini. Tað hevur víst seg at vera nøvn til eina skeiva mynd. Hetta er rætta myndin til rætta tekstin.

Fólkini eru frá vinstru: Chr. Haraldsen, Jógván Eldevig, Simun Eldevig, Elin Nygaard, Sofia Haraldsen, Hilda Fossá, Jana Eldevig, gift Abrahamsen, Johanna Berg, Marin Olvhøj, Sofia Olvhøj, gift Høgnesen, Cornelius Olvhøj, Hans Sofus Hansen, Sofus Davidsen, Sámal Olvhøj, Alfred Haraldsen

Gjördist tingmál

Hetta málið vakti so stóran ans, at tað kom eisini fyri løgtingið. Ein serlig løgtingsnevnd við Kristiani Djurhuus, sýslumanni á Tvøroyri á odda skipaði fyri drúgvari av-hoyring av manningini á Skarstein. Hinir nevndarlimirnir vóru Andreas Andreassen og Sigurd Poulsen.

Fyrsti fundur var tann 10. oktob-er 1932, og skipað varð fyri avhoyring av stórum parti av manningini.

Men nú vóru teir ikki so stór-orðaðir sum í Tingakrossi. Ofta er tað eisini so. Men kortini má hetta alt í alt hava verið ein ógvíslig upp-living hjá manningini, ikki minst hjá teimum ungu.

Allar hesar frágreiðingar eru við í málinum, men nevndin ger ikki nakra beinleiðis niðurstøðu í sjálv-

um málinum.

Høvuðsspurningurin var um fút-in hevði nýtt harðskap móti teimum ungu dreingjunum sum greitt er frá.

Skiparin legði í avhoyringunum ikki so stóran dent á hesar hend-ingar, sum summir av manningini, og málið endaði sum skjal í løg-tingstíðindum.

Nevndin tók eisini upp umrødda málið um Sannu. Skiparin og motor-passarin greiddu nevndini frá tí sum hendi. Her var kortini ikki talan um ein bolt til motorin men til eina spulipumpu. Teir váttaðu, at tað var rætt, at kolonibestýrarin hevði noktað smiðinum at gera henda boltin. Hetta tykist sjálvandi at vera heilt órimiligt. Men skaðin var avmarkaður til, at tað tók longri tíð at reinsa fiskin, nú teir

vórðu noyddir at hála sjógv.

Álitið telur tað ikki minni enn 32 prentaðar síður. Tað varð lagt fram 7. oktober 1933.

Álitið snýr seg fyri ein stóran part um umstøðurnar hjá føroysk-um fiskiskipum undir Grønlandi.

Tað verður víst á, at fiskurin fyri ein stóran part var inni á økjum, har føroyingar ikki sluppu at fiska.

Síðan verður sagt:

Da der fra de færøske Skibe kun bliver fisket med Haandline, der ikke i nogen Maade kan virke ødende paa Fiskebestanden, at det maa anses for naturligt, at der gives danske Statsborgere (færøske Fiskere) adgang overalt paa det danske Søterritorium ved Grøn-land, og dette Ønske er brænd-ende overalt paa Færøerne, skal

Udvalget Tilraade, at Lagtinget meget indtrængende henstiller til Regeringen at udvirke, at der til-lades danske statsborgere overalt at drive Haandlinefiskeri overalt paa Søterritoriet ved Grønland...

Loysnin á trætuni

Tað kom tó greiða á hesi viðurskifti í samráðingunum, sum vóru mill-um eina føroyska sendinevnd og donsku stjórnina í 1939.

Fundirnir byrjaðu mánadagin 23. januar og hildu áfram hósdeg-in, fríggjadagin og leygardagin, tá ið tað eisini gjördist semja millum partarnar.

Hetta førði til mong ár hjá før-oyingum í Grønlandi, sum komu at hava týðning bæði fyri føroyingar og grønlendingar.